

NYHETSREV

Nämndemännens Riksförbund NRF

JULI 2014

NÄMNDEMÄNNEN BÖRJAR SKOLAN!

På vårriksdagens sista dag beslutade riksdagsledamöterna bland annat:

- **Kraven** på nämndemännen i domstolarna ska skärpas.
- **Domstolen** ska kunna begära utdrag ur polisens belastningsregister och nämndemannen får inte ha försatts i konkurs.
- **Det ska också** bli lättare för domstolen att avsätta en nämndeman som begått brott eller som på annat sätt visat sig vara olämplig som nämndeman.
- **Nämndemännen** ska dessutom gå en obligatorisk introduktionsutbildning.
- **Nämndemannaupdraget** är inget politiskt uppdrag, därför ska val av nämndemän hållas vid en annan tidpunkt än i anslutning till val av kommun- och landstingsfullmäktige.

Ovanstående är i stort sett ordagrant det beslut som riksdagen tog 25 juni i år. Behandlingen ledde till livlig debatt om det mesta i den stora Nämndemannautredningen. Även frågan om den fria kvoten diskuterades även om den inte stod på dagordningen utan skall utredas vidare av Statskontoret som beräknas komma med ett förslag i februari nästa år. Det kan tilläggas att samtliga reservationer avslogs.

Några riksdagsledamöter förordade en fri kvot med motiveringen att nomineringar via de politiska partierna kan leda till att medlemmar i klandervärda partier med "nazister" och "extremfeminister" kan komma in i domstolarna. En representant från Miljöpartiet hoppades att den fria kvoten skulle leda till att nämndemannakåren i framtiden inte bara skulle bestå av "vita, manliga pensionärer".

Lite om splittringen inom de olika blocken blev det också plats för denna sista dag i riksdagen före valet i september.

Mattias Jonsson (S)

Jag tror, fru talman, att vi med förskjuten valprocess får ett bättre system med mer fokus på nomineringar, vilket är bra. Därmed stärker vi förtroendet för nämndemannasystemet, och vi underlättar för våra nämndemän genom att ha en obligatorisk utbildning. Det har vi saknat. Jag tror att det är oerhört klokt att inte dra ned på antalet nämndemän utan i stället försvara det i stort sett väl fungerande system som vi har. Däremot tror jag inte på utredningens förslag om fri kvot. Det finns en reservation som jag vill yrka bifall till, nämligen reservation 2, som tar sikte på arvoden för nämndemännen.

Agneta Börjesson: Varning för "vita, manliga pensionärer".

Agneta Börjesson (MP) Vi i Miljöpartiet tycker att man borde ha gått längre för att stärka nämndemannarollen, och vi har därför skrivit sju reservationer baserade på den breda och omfattande kommittémotion som vi skrev i höstas. ...Det är min bestämda uppfattning att något behöver göras för att ersättningarna ska bli mer i paritet med arvoden för motsvarande arbetsuppgifter. Det skulle ge ett större utrymme åt de förvärvsarbetande och studenter som vill ta ett uppdrag som nämndeman. ...Den viktigaste frågan, som jag ser det, är synen

på fri kvot, och där delar vi i Miljöpartiet utredningens uppfattning. Vi sticker ut och vill att en så stor andel som 50 procent av nämndemännen ska komma från områden utanför de politiska partierna. För att kunna göra den typen av rekryteringar kräver det givetvis organisation i kommunerna. ...På så sätt skulle det inte vid varje domstolsprocess sitta tre vita manliga pensionärer, eller något liknande.

Lena Olsson (V) För Vänsterpartiets del tycker vi att det vore bra att ha en fri kvot, men vi tycker att man tog i ganska rejält med 50 procent. Det var inte heller bara 50, utan minst 50 procent som utredningen lade fram som förslag. Det är lite magstarkt för oss att börja så. Vi tycker att man kunde ha börjat med 20 procent för att sedan utvärdera och se om det blev som vi trodde. Hade det blivit bra kunde man eventuellt ha ökat på kvoten. Vi har också tillsammans med Miljöpartiet en reservation som handlar om återkoppling från domstolarna till kommunfullmäktige om hur nämndemännen sköter sig.

Jan R Andersson (M) . Alla vi som arbetar politiskt vet att efter val är det en hektisk period då många personer ska nomineras. Ofta hamnar nämndemännen längst ned på valberedningens lista på förslag till personer. Därför är det rimligt att skilja ut den processen och skjuta den till året efter. Det kommer i praktiken att innebära att det blir val av nämndemän både 2014 och 2015. Det senare valet kommer att gälla fram till 2019. ... Vad kan vi den sista dagen av debatter i Sveriges riksdag före valrörelsen konstatera när det gäller oppositionens rättspolitik? Den är väl minst sagt spretig. Låt mig ge ett exempel angående den fria kvoten. Ett oppositionsparti föreslår 0 procent, ett annat 20 procent, ett tredje 50 procent och ett fjärde 100 procent. Dessutom har några partier ändrat sig på vägen.

Johan Pehrson (FP) Vi liberaler tror att mångfald är bra, och vi tycker att nämndemannainstitutet spelar en viktig roll.

Nämndemännens Riksförbund NRF

Flera av de saker som kom fram i utredningen - fri kvot och förbättrade ersättningar - är fullt relevanta att titta vidare på. Det är inte första gången vi talar om nämndemannainstitutet. Som det redogjordes för en stund sedan tittade den tidigare socialdemokratiska regeringen på frågan. Man gick långt men fick inte igenom förslagen i den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Jag förstår att Socialdemokraterna tycker att det är viktigt att behålla systemet, och jag tycker att det är bra att ni söker bred enighet. Därför står Folkpartiet bakom förslaget, även om vi inte har gjort någon hemlighet av att vi kan tänka oss att genomföra vissa modifieringar på sikt.

Johan Linander (C)

Centerpartiet är ett av de partier som står bakom att bredda rekryteringen av nämndemän genom att öppna en så kallad fri kvot. Det är fråga om en möjlighet även för icke partiaktiva personer som inte vill knyta sig till ett parti att ändå kunna tjänstgöra som nämndeman i domstol. Självklart ska samma lämplighetsprövning gälla för dessa som för dem som nomineras av partierna. Jag har lite svårt att förstå den tilltro till partierna som framför allt Socialdemokraterna har...Jag tror att organisationer som Röda Korset, idrottsföreningar, scoutrörelsen, kyrkan och många andra skulle vara

lika väl lämpade som partierna på att nominera lämpliga personer att tjänstgöra som nämndemän. Vi ska inte glömma bort att vid valet 2010 fick ett nazistiskt parti mandat i Grästorps kommunfullmäktige. Samma parti ställer upp med kandidater i många kommuner i det kommande valet. Om olyckan är framme ska även det partiet nominera till nämndemän.

Caroline Szyber (KD)

Men detta betänkande är bra, och jag tycker att det är viktigt att trycka på utbildningens betydelse. Även Kristdemokraterna hade gärna sett en höjd ersättning för det viktiga jobb som nämndemän gör. Men det var tydligt att det skulle vara kostnadsneutralt. Det behöver inte betyda att utredningen inte tycker att nämndemän ska få en skälig ersättning. Däremot är det viktigt att ta ansvar för ekonomin. Om vi inte minskar antalet nämndemän, vilket vi inte gör, kan vi inte höja ersättningen. Men ambitionen finns, och vi kommer absolut att titta vidare på detta.

Maria Abrahamsson (M)

Men, fru talman, efter valet i höst måste vi här inne och utanför riksdagen kallt räkna med en ökning av nämndemän inte bara från Sverigedemokraterna, som vi har hört här, utan också från det ultranationalistiska

Maria Abrahamsson Endast jurister i domstolarna!

Svenskarnas parti och från det extremfeministiska partiet FI. De kan bli nämndemän i våra domstolar. Det är ju så att alla partier som röstas in i kommuner och landsting också har rätt att nominera nämndemän till både underrätterna och överrätterna, och även till migrationsdomstolen. En sådan ordning kan, när man tänker efter, allvarligt skada allmänhetens förtroende för hela Domstolssverige. För min del tänker jag fortsätta att driva på för att landets rättskipning ska förbehållas juridiskt utbildade personer.

När skall nämndemännen väljas?

Det är viktigt, menar regeringen, att man tydligt markerar att nämndemannauppgifterna inte är ett traditionellt politiskt uppdrag och föreslår att valet av nämndemän sker året efter valen till kommuner, landsting och riksdag.

I propositionen heter det:

”Nämndemän som väljs efter valen till kommun- och landstingsfullmäktige 2014 ska väljas för ett års tjänstgöring under perioden den 1 januari – 31 december 2015. Under 2015 ska nämnde-

män väljas för tjänstgöring från och med den 1 januari 2016. Dessa nämndemän ska väljas för fyra år enligt 21 §. Den exakta tidpunkten för valet 2015 förfogar respektive kommun- och landstingsfullmäktige över men för att uppnå de syften som eftersträvas, bl.a. att hinna ge alla valda nämndemän utbildning, bör valen genomföras i god tid innan tjänstgöringen påbörjas den 1 januari 2016.

För de nämndemän som har utsetts för tiden till och med den 31 december 2014 ska äldre bestämmelser gälla, bl.a. i fråga om krav på lämplighet och behörighet.”

Även om kommunerna förlägger valen till ganska sent på året 2015 är det redan nu hög tid att man (läs Domstolsverket) förbereder den information och utbildning som skall ges till de nämndemän som skall börja sin tjänstgöring 1 januari 2016.

NRF kommer i sin uppvaktning av verket ta upp frågorna om den framtida utbildningen och påpeka vilka möjligheter förbundet har att medverka.

Den som vill veta mer om underlag, beslut, talarlista, debatt mm kan gå in på riksdagens hemsida:

www.riksdagen.se